

do današnjeg stanja), pokazujući time kako se neka tradicijska kulturna dobra transformiraju i integriraju u suvremeni život. Tako je Đ. Buturović ustanovila da usmeni tok prenošenja bogatog poetskog stvaralaštva traje i danas, te da uz tradicionalne sadržaje paralelno egzistiraju i tekstovi s reagiranjem na suvremena zbivanja. Pri tom je veoma zanimljivo koliki je udio tog stvaralaštva u duhovnom životu hercegovačkih »gastarbeitera«, i koliko mu baš oni pružaju nove poticaje.

Razmatrajući jednu pojavu iz socijalnog života, obiteljsku zadrugu, također ovdje duboko ukorijenjenu, R. Filipović-Fabijanić je, među ostalim, pokazala kako je postojao veoma elastičan odnos domaćeg stanovništva prema tom obliku obitelji. Primjenjivali su ga u situacijama kad im je bio potreban, a lako s njim prekidali kad im je postao suvišan. S istom takvom lakoćom usvajaju ga neke obitelji i danas, smatrajući ga pogodnim za lakše ostvarivanje nekih potreba suvremenog života, osobito u kombinaciji s boravkom pojedinih ukućana na privremenom radu u inozemstvu.

Člankom »Malo ralo ili prlj u okolini Trebinja« **Zarko Ilić** objavljuje svoj nalaz te jednostavne orade sprave u tom dijelu Hercegovine, dopunjujući ga iznošenjem već postojećih znanja i mišljenja o njezovoj formi, nomenklaturi i značenju.

Opsežan rad **Bratislave Vladić-Krstić** — »Čilimarstvo u Bosni i Hercegovini« sastoji se od dva dijela: Pregleda nastanka i razvoja kućnog čilimarstva (podijeljenog na razdoblje do 1878, od 1878. do 1918, od 1918. do 1945, te od 1945. do 1975), te pregleda sirovina, pomagala i tehnika tkanja. Za svako od navedenih razdoblja, uz opis čilima domaće proizvodnje, autorica spominje i importirane primjerke, te upozorava na raznoliku funkciju i primjenu čilima. I dok u većini članaka o kućnoj proizvodnji tekstila iz drugih područja Jugoslavije autori opisuju prošlo stanje, jer se suvremene ge-

neracije tom djelatnošću više ne bave, ovdje je upravo obrnuto. Zahvaljujući temeljitom istraživanju, B. Vladić-Krstić uočava kako domaće tkanje čilima u Bosni i Hercegovini svoj najintenzivniji razvoj doživljava upravo u poslijeratnom periodu.

I ovaj je broj Glasnika ilustriran crnobijelim i kolor-fotografijama, crtežima i kartom.

Aleksandra Muraj

Glasnik Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine u Sarajevu, Etnologija. Nova serija, sv. 33 — 1978, Urednik **dr Vlajko Palavestra**, Sarajevo 1979, 96 str.

Sustavno monografsko istraživanje načina života seoskog stanovništva Bosne i Hercegovine, koje Etnološko odjeljenje Zemaljskog muzeja već godinama provodi, našlo je odraza i u ovom broju »Glasnika«. Riječ je o dva članka, koji obrađuju područje Zmijanjanja u sjeverozapadnoj Bosni **Miroslav Niškanović** (»Prilog proučavanju stanovništva Zmijanjanja«) bavi se etnogeneom stanovnika triju zmijanskih sela. Uz potvrde iz literature i historijskih izvora autor navodi i predaje o porijeklu pojedinih obitelji, a kao jednim od indikatora za utvrđivanje porijekla služi se i elementom krsne slave.

Članak »Tekstilna radinost na Zmijanjanju« **Bratislave Vladić-Krstić** još je jedan prilog tematici koju autorica sustavno obrađuje na području Bosne i Hercegovine i objavljuje iz broja u broj »Glasnika«. U ovom se slučaju radi o izrazito stočarskom kraju, u kojem su kao osnovne sirovine prevladavali ovčje runo i kostret. I ovdje je autorica — u razdoblju od posljednjih stotinjak godina — utvrdila tri faze, koje se međusobno razlikuju i po proizvodnji i po primjeni tekstilnih predmeta.

Druga dva priloga ovog, opsegom nešto skromnijeg, »Glasnika« dru-

gačijeg su značaja. Budući da se izraživanju vjerovanja u nas posvećuje nešto manja pažnja, to je vredniji prilog **Radmile Filipović-Fabijanić** — »Verovanje u kurativnu moć kulturnih grobova Srba i Hrvata u Bosni i Hercegovini«. Svoj je interes autorica usmjerila na vjerovanje u moć natprirodnih sila nekih umrlih osoba (poznatih, istaknutih, već za života svetih ili pak sasvim anonimnih), koje djeluju ozdravljajuće. Prateći ovu pojavu od srednjeg vijeka do danas, pokazalo se kako su neki od tih grobova djelovali kao kulturna mjesta stoljećima, dok je kod drugih trajanje kulta bilo kraće, sa slabijim ili jačim intenzitetom. Istraživanje ove pojave autorica je razmotrila i u odnosu prema etničkoj pripadnosti stanovništva.

»Prilozi za historijsku topografiju gornjeg Podrinja« **Vlajka Palavestre** predstavljaju dio napora koje autor provodi kao svoj prinos osvjetljavanju povijesti nekih razdoblja srednjeg vijeka. U ovom slučaju objavljuje svoje istraživanje imena mjesta u bližoj okolici Foče, koje tretira kao refleksije nekih povijesnih događanja. Pri tom se kritički osvrće i na već postojeće radove iz tog područja.

Aleksandra Muraj

Glasnik Etnografskog muzeja u Beogradu, knjiga 39—40, glavni i odgovorni urednik **dr Slobodan Zečević**, Beograd 1976, 377 str. i 1 karta.

Ovaj broj **Glasnika** izašao je u godini kad se navršilo sedamdeset i pet godina postojanja i rada Etnografskog muzeja u Beogradu. Zbog toga je prvi dio knjige posvećen tom jubileju. U njemu je objavljeno rješenje Saveta Etnografskog muzeja o formiranju Odbora za proslavu nakon kojeg slijedi članak tadašnjeg direktora dr. Slobodana Zečevića **Sedamdeset pet godina postojanja i rada Etnografskog muzeja u Beo-**

gradu. O historijatu i djelatnosti govori sažeto, jer su iscrpni prilozi o radu Muzeja objavljujivani pretходnih godina prilikom proslava ranijih obljetnica. Kako je iste godine pala i pedeseta godišnjica **Glasnika**, članak Milice Bošković-Matić **Pedeset godina Glasnika Etnografskog muzeja u Beogradu** obaveštava o izdavačkoj djelatnosti Muzeja, o dvije faze u izdavanju **Glasnika** (1926—1940, 1953—1976), o urednicima, o značajkama nove serije u odnosu na predratne brojeve **Glasnika**, te o bogatoj razmjeni **Glasnika** sa srodnim izdanjima u zemlji i inozemstvu. Autorica je izradila pregled sadržaja prve do četrdesete knjige **Glasnika**; članke je razvrstala u sedamnaest tematskih grupa, a unutar svake grupe slijedi abecedni popis autora. U prvom dijelu ovog **Glasnika** nalazi se još i popis službenika Muzeja od 1901. do 1976. godine.

Drugi dio **Glasnika** donosi četrnaest etnoloških radova različite tematike, a napisali su ih poznati jugoslavenski etnolozi, vjerovatno kao svoj prilog godišnjici Beogradskog muzeja.

Članci su slijedeći:

Persida Tomić, **Tipološko-termnološka klasifikacija zbirke narodnog grnčarstva**; Milivoje Milosavljević, **Razvoj grnčarskog zanata i izrada glinenog posuđa na području severnog Banata**; Jovan Trifunoski, **Navodnjavanje u Skopskoj Crnoj Gori**; Jasna Bjeladinović, **Odluke narodnih nošnji u Podrinjskim krajevima Srbije i njihovo mesto u odnosu na narodne nošnje Dinarskog i Panonskog područja**; Bratislava Vladić-Krstić, **Tkačke dašćice u Jugoslaviji — o tkanju sa »Dašćicama«, »Koturićima«, »Kišićima«**; Angelina Krsteva, **Nekoliko primera o međusobnim uticajima i ornamentici narodnih vezova nekih susjednih predela u Makedoniji**; Žarko Ilić, **Vlaka ili vlačuga**; Mirko Barjaktarović, **O jednoj savremenoj arbanaškoj porodičnoj zadruzi**; Mario Petrić, **O pitanju porijekla običaja ta-**